

Způsob psaní partitur v programu Finale nebo Sibelius pro nakladatelství Českého rozhlasu

Partitura - okraje

Formát A4; rozlišit pravé a levé stránky

- vnější okraj 2cm (pravý okraj liché strany; levý okraj sudé strany 2cm od názvů nástrojů)
- vnitřní okraj 1,5cm (levý okraj liché strany 1,5cm od názvů nástrojů; pravý okraj sudé)
- spodní okraj 2cm k poslední lince systému; písmeno R xxx umístit 1cm od okraje strany (myšleno patku písmene)
- horní okraj 2cm k první lince systému
- je-li na první straně více systémů, první systém odsadit o 0,5-1cm (neplatí pro další věty)

Základní nastavení

- změnit font triol: na typ GEORGIA, velikost 10 tučná kurzíva (document options → fonts → notation → tuplet), nutno změnit **předem!** a nastavit umístění nad notami; zpětně to finale neumí
- zrušit zkracování nožiček (document options → stems → shortened stem lenght nastavit stejnou hodnotu jako normal stem lenght)
- nastavit větší hlavičky not ze základního nastavení (cca vel. 24) na velikost 28 (document options → fonts → notation → noteheads); jedině v případě, že se jedná o partituru ve velkém zvětšení možno ponechat hlavičky menší
- všechny fonty **century schoolbook (CS)** včetně textu v partituře, temp. označení, copyrightu, čísla R atd.
- číslování taktů – číslo zobrazit na začátku každé osnovy
- všechny části partitury je nutné psát v 1 souboru

PRVNÍ STRANA: číslování od 3. strany (1. a 2. strana = redakce); ale na první straně číslo nezobrazovat; prvním zobrazeným číslem bude tedy 4; font CS, vel. 10 netučně

Umístění čísel: lichá strana = pravý horní okraj; sudá strana = levý horní okraj

(horní patku čísla 1,2cm od horního okraje strany, boční okraje 2cm)

centrálně:

- název skladby netučné minusky (podle rozsahu názvu) font CS cca vel. 24, umístění 1,5cm od okraje strany k horní patce písmene
- název věty (pokud existuje) – netučné minusky font CS cca vel. 18
- číslo věty (pokud existuje) – font CS 18

vpravo:

- autor (font CS vel. 10) a jeho data (font CS vel. 8) bez závorek (zarovnat s okrajem 1. osnovy); životní data *1920 nebo 1920–1980, minusky

systémy:

- názvy nástrojů v italštině (font CS vel. 12); na první straně celé názvy, ostatní strany ve zkratkách viz. příloha
- sloučení sekcí nástrojů rovnými závorkami; violino I a violino II sloučit závorkou {

údaje v patě strany: vše minusky, font CS 8

- 1,5cm od levého okraje strany, pod sebe: © Český rozhlas 20xx
All rights reserved

- střed: R xxx (jediné písmeno R xxx zobrazovat na všech stranách); v některých případech R xxx nedáváme vůbec
- pravý okraj: Printed in the Czech Republic (pravý okraj zarovnat s osnovou)

DRUHÁ STRANA A DALŠÍ:

- při optimalizaci znaménko pro oddělení systémů vlevo i vpravo (vytvořit lze v nástroji *mf*, font: Engraver font set; alt+187)
- parcelace partitury – číselně ve čtverečku nad dřeva + smyčce v partituře (ve finale je už vytvořena v nástroji *mf*), v partech nastavit zobrazení u všech nástrojů
- základní tempové údaje (+metronom) nad systém stejně jako parcelaci = dřeva+smyčce, eventuelně nad sólový part (dle hustoty partitury) v partech všude; tučné minusky, font CS 16
- drobné (rubátové) změny tempa – netučná kurzíva, font CS 12; umístění stejně jako parcelace či tempové údaje
- artikulace a způsob hry – nad osnovu, tučná kruzíva (*pizz.*, *arco*) font CS 12; con sord, sul ponticello font CS 12 stojatě
- dynamické změny textové (*crescendo*) pod každou osnovu, netučná kurzíva; stejně tak označení zpřesňující provedení skladby (*dolce*, *legato*, *ma non troppo* atd.); vše font CS
- text vokálního partu pod osnovu sylabicky pod noty s praporky (melismata s použitím trámců a obloučků s pomlčkami)

PARTY:

Okraje, stránkování, autor, copyright – viz partitura

- **číslování** od 2. nebo 3. strany, podle možností obrátek partu; začíná-li se 3. stranou, číslo opět skryt; nečíslováme od číslice 1, ale bereme v potaz, že part bude mít ještě titulní list; první strana partu (resp. strana 3) pak začíná obvykle na pravé straně, ale může začít i na levé straně (neboli stranou 2) – toto závisí na možnostech obrátek partu
- počet osnov na stranu 8 – 9 dle složitosti partu, maximálně 10 systémů na stranu
- mnohotaktové pomlky je třeba rozdělit ve smyslu uvedení tempových změn a parcelace
- zanášky nutné po osmitaktové pauze nástroje, v partu zanášku uvést v 60% zmenšení, s názvem nástroje ve zkratce a transponované
- v partu lze umístit na střed strany zahájení další věty
- všechny strany mají centrálně název nástroje v plném znění – font CS 14
- každá lichá – obracející strana musí být ukončena delší pauzou nebo dílčím či úplným závěrem
- pro upřednostnění výhodného obrácení je možné uprostřed partu nechat volnou stranu s paginací
- takty a osnovy partu je nutno rozmístit tak, aby všechny strany obsahovaly pokud možno jejich stejný počet či alespoň strany protější; part nemá skončit v půlce strany
- v případě, že nástroj v některé z vět nehraje, napíše se v partu číslo věty a pod něj text **Tacet** (bez osnov)

NÁSTROJE

<i>celý název j.č.</i>	<i>mn. č.</i>	<i>zkratka j.č.</i>	<i>zkratka mn.č.</i>
Flauto piccolo		Fl. picc.	
Flauto	Flauti I, II	Fl.	
Oboe	Oboi I, II	Ob.	
Corno inglese		Cor. ingl.	
Clarinetto in B	Clarinetti I, II in Bb	Cl. in Bb	
Clarinetto basso		Cl. b.	
Fagotto	Fagotti I, II	Fg.	
Contrafagotto		Cfg.	
Corno in F	Corni I, II in F	Cor.	
Tromba	Trombe I, II	Trb.	
Tromba bassa in C		Trb. b. in C	
Trombone	Tromboni	Tbn.	
Trombone basso		Tbn. b.	
Tuba	Tube	Tb.	
Euphonium		Euph.	
	Timpani	Timp.	
Batteria		Batt.	
	Percussioni	Perc.	
Triangolo		Trgl.	
Tamburo piccolo		Tamb. picc.	
Piatto	Piatti	Ptto	Ptti.
Piatto sospeso	Piatti sospesi	Ptto. sosp.	Ptti. sosp.
(Tamburo grande)	užívát Gran cassa!!	(Tamb. gr.)	Gr. c.
Tamburo rullante		Tamb. rull.	
Tamburino		Tmbo.	
Tam-tam		Tam-t.	
Tom-tom		Tom-t.	
	Bongos	Bongos	
	Campane	Camp.	
	Campanelli	Campli.	
	Claves	Clav.	
Castegnnette		Cast.	
Marimba		Mar.	
Xilofono		Xil.	
Vibrafono		Vibf.	
Celesta		Cel.	
Arpa		Arp.	
Cembalo		Cemb.	
Clavicembalo		Clav.	
Organo		Org.	
Pianoforte		Pfte.	
Chitarra		Chit.	
Violino	Violini I, II	Vno.	Vni. I, II
Viola	Viole	Vla.	Vle.
Violoncello	Violoncelli	Vcl.	
Contrabbasso	Contrabbassi	Cb.	
Coro			
Coro misto			
Coro bambino			

AD PARTITURA – OKRAJE

...po zadání potřebného počtu osnov (*Setup wizard*) nastavit v *Page layout tool* → *edit system margins* → všude nastavit hodnotu 0 pro všechny strany

Poté v *Page layout tool* → *edit page margins* → nastavit výše zmíněné okraje (včetně místa na text názvů nástrojů)

V rámci *edit system margins* přednastavit pouze první stránku (potřeba individuálního většího horního okraje pro název skladby, stejně tak nutno zvětšit levý okraj kvůli celým názvům nástrojů)

Cílem je dosáhnout maximálního využití strany a minimálního zmenšení systému → po nastavení okrajů stránky (*edit page margins*) nebude systém/systémy využívat celou plochu strany → *resize system* - v tomto nástroji lze rovnoměrně zvětšit či zmenšit všechny systémy a zadáním potřebných procent „přizpůsobit“ obsah stránky (=systémy) přednastaveným okrajům. Velikost fontů čísla stran, copyrightu apod. přitom zůstanou stejné. (Neužívat k tomuto účelu *resize page* – změní se pak i tyto hodnoty! Hodnota strany musí být 100%)

Doporučení: nastavením na horní liště *view* → *show margins* (zkratka alt+v+g) finale zobrazí nastavené okraje (*page margins*); poté změnou zadávaných % v nástroji *resize system* lze lehce nastavit, aby poslední linka systému odpovídala spodnímu okraji (*page margin*).

První stranu je nutno upravit individuálně; není-li příliš hustá, lze jednotlivé osnovy systému buď opravit ručně (při zadání *page layout* → *optimize staff system* → bez zaškrtnutí *remove empty staves* a nastavení *system 1 through 1* se poté v nástroji *staff* (obrázek houslového klíče) objeví u osnovy 2 čtverce – horní hýbe osnovou v rámci všech stran dokumentu, spodní pouze na aktuální stránce);

jedná-li se o velkou partituru a osnovy na 1. stránce nelze více „zhustit“ lze tento systém dále upravit = procentuelně zmenšit v *page layout* → *resize system* → *system 1 through 1* nastavením potřebných procent (potřebná % se opět lépe odhadují při zvolení *show margins*)

Vychází-li více systémů na stránku, po nastavení *page margins* → *page layout* → *space systems evenly* – finale rovnoměrně rozmístí zadaný počet systémů na stranu;

Nástroj *resize pages* použít pouze jedná-li se o příliš „hustou“ nebo naopak „prázdnou“ partituru, kde by níže uvedené hodnoty fontů působily rušivě. Užitím nástroje *resize pages* se budou při stejných hodnotách rovnoměrně zvětšovat či zmenšovat všechny údaje na stránce (číslo R, copyright, čísla stránek...) → pro všechny strany je nutno změnit velikost o stejné procento; následně individuálně přizpůsobit velikost fontů v adekvátním poměru...